

HÄLLRISTNINGEN VID KÅLSBY

En häll vid foten av ett bergsparti, vänd mot solen, utblick över en vacker dalgång skyddad av berg. Och en gammal väg i närheten. Det är det klassiska läget för de flesta av Bohusläns hällristningar, och så är det även för hällristningarna vid Kålsby i Skredsvik. De gjordes under en tid då det var ett så varmt klimat att t.ex. husdjuren kunde gå på bete året runt. Vattennivån var 15-20 meter högre än idag, så solreflexerna från vattenytan spelade över motiven på hällen. Parkering finns vid det gamla ålderdomshemmet, nu förskola.

Andra häften i samma serie:

Smörkullen
Dyng ruuin
Tegelbruket vid Gullmarsberg
Börsås fornborg
Granhoge gravhög
Herrestads gravfält
Havstensklippan

Bokenäsets Framtid

Per-Allan Olsson 2003

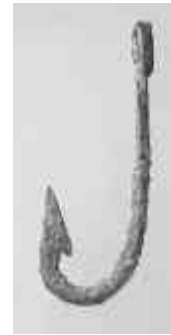
Skredsviks, Herrestads
och Högås hembygdsföre-

Sevärdheter i Skredsvik, Herrestad och Högås

Bronsåldersmänniskorna (1500-500 f.Kr.) högg inte gärna in figurer i något annat än granit. I vårt område finns det mest gnejs vilket gör att ristningarna är få. Avsaknaden av ristningar betyder inte avsaknad av bronsålderskultur, bara avsaknad av lämpliga underlag.

Vid Torp-Kålsby i Skredsvik finns den ristning som blivit vår ”logotyp”, skeppet med fotsulorna. De har på samma håll sällskap av ett 25-tal skålgropar, samt ytterligare 3 skepp och 7 fotsulor, således totalt 4 skepp och 12 fotsulor. På en friliggande bergkulle strax invid finns 3 bemannade skepp, flera fotsulor, två ringar, en eventuell korsfigur samt många skålgropar. Mellan dessa finns på två låga bergkullar vad som förmodligen är den största ansamlingen av skålgropar i Bohuslän: 452 stycken. Från flera av hålorna utgår linjer och en av dem är omgiven av en ring. Den största har en vidd av 15 cm.

Vårterminen 1995 gav sig några studenter från Arkeologiska institutionen vid Göteborgs Universitet iväg till hållristningarna vid Fossum i Tanum, för att genomföra ett experiment i forntida teknik: de skulle med tidstypiska verktyg kopiera en hållristning. Valet av motiv föll på den s k ”Bågskytten i Fossum”, en 45 cm lång figur föreställande en man med pil och båge.

En fiskekrok från bronsåldern.

Fem personer turades om i skift att med lämpliga knackstenar, av tät, hård vulkanisk bergart, s k amfibolit, samt en sten av diabas, bearbeta den utvalda hållen. Stenar som använts till knackning av hållristningar får en karakteristisk slitning och bör kunna återfinnas även vid Torp-Kålsby. Att knacka in en hållristning visade sig vara ett såväl fysiskt som mentalt mycket tröttande arbete. Man upptäckte att det var en fördel om hållen hela tiden var blöt under knackningen, vilket kan förklara varför många ristningar ligger eller har legat i närheten av vattenflöden.

Bågskytten tog 13 timmar att göra. Man gjorde även två skålgropar med ca 60 mm diameter och 4,5 mm djupa, ett vanligt mått. En skålgrop med jämn botten och mjukt övergående kanter tog 76 minuter att färdigställa. Hur lång tid tog det att göra de långt fler än 452 skålgroparna i Skredsvik?

Hållristningen vid Torp-Kålsby gjordes nog inte på en dag, utan arbetet fördelades på dagar, veckor, månader, år, ja kanske århundraden. Det var ett mödosamt och omfattande arbete, kanske upplättat genom sång, kanske utfört under speciella riter. Det var ett viktigt åtagande som spelade stor roll för de omkringboende. En gång gav dessa hållar ett klart och tydligt meddelande till bygdens folk, men idag är det ingen som vet vad de egentligen betyder.

Pilspets från bronsåldern.